

Kommunförbundets utlåtande rörande förslag till Landskapslag om skyddshem

Ålands kommunförbund har erhållit förslag till Landskapslag om skyddshem för snabbt utlåtande. På grund av den anmärkningsvärt snabba tidtabellen för beredningsarbetet har det inte varit möjligt att behandla utlåtandet i Förbundsstyrelsen för Ålands kommunförbund.

Syfte, Innehåll, struktur

Innehållet i lagförslaget är till övervägande del identiskt med rikets [Lag om ersättning som betalas av statens medel till producenter av skyddshemstjänster\(FFS 1354/2014\)](#) och syftet är att "säkerställa högklassiga och heltäckande skyddshemstjänster för personer som är utsatta för våld i nära relationer eller som lever under hot om sådant våld"

Utgångspunkten för lagstiftningsverksamheten är [Europarådets konvention från den 11 maj 2011](#) om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet.

De ändringar som är gjord till landskapslagen jämfört med rikslagen rör närmast hänvisningar till landskapspecifika lösningar och myndigheter.

Kommunförbundet understöder syftet med lagen och accepterar sättet på vilket Landskapsregeringen avser att uppfylla syftena.

Ur de Åländska kommunernas synvinkel torde lagförslaget innebära vissa förenklingar när det gäller förfaranden, potentiellt en förbättrad tillgång till servicen samt eventuellt något minskad administrationen av ärenden.

Definitioner, gränsdragnings- och mätproblem

Kommunförbundet konstaterar att detta lagförslag innebär att finansieringsansvaret för skyddshemsverksamheten övertas av Ålands Landskapsregering och att detta förändleder vissa nya definitioner, vissa mätproblem och även gränsdragningsproblem som bör uppmärksammas

Eftersom det enligt uppgifter från Mariehamns stad inte finns en uppdelning enligt behovets art för kliner som vistats vid Tallbacken är det rimligen ganska svårt att dra en exakt gräns mellan vårddygn som är **barnskydd**(kommunens ansvar nu och även framöver) och vårddygn som är **skyddshemsverksamhet**(landskapsfinansierad enligt aktuellt lagförslag)

I Lagframställningens allmänna del(6.1 s. 16) beräknas kostnaden för den verksamhet som skulle direktfinanseras grovt till mellan 100 000 och 200 000 € / år.

Finansieringen och hur landskapsandelarna påverkas

I förarbetet hänvisas till de utgiftsbaserade landskapsandelarna för barnskyddet vilka regleras i Landskapslag (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården § 14.

14 §. (2007/69) Särskilda landskapsandelar för specialomsorg, barnskydd och missbrukarvård

I tillägg till den landskapsandel som avses i 10 § erhåller kommunen särskilda landskapsandelar för specialomsorg, barnskydd och missbrukarvård. De särskilda landskapsandelarna fastställs var för sig med nettodriftskostnaderna för respektive område som grund.

De särskilda landskapsandelarna för specialomsorgen, barnskyddet och missbrukarvården fastställs genom att kommunens självriskbelopp dras ifrån kommunens nettodriftskostnader för området. Kommunens självriskbelopp beräknas genom att nettodriftskostnaderna multipliceras med kommunens självriskprocent, vilken erhålls genom att kommunens landskapsandelsprocent enligt 11 § dras ifrån 100 procent.

Med nettodriftskostnaderna för specialomsorgen avses kommunens kostnader för kommunalförbundet för det åländska specialomsorgsdistriktet. Vid beräkningen används uppgifterna i senast fastställda bokslut.

Utgifterna för skyddshemsverksamhet har, med stöd av [ÅSUB:s statistik över kommunernas verksamhet och ekonomi](#) och socialvårdens verksamhetsstatistik, ingått i beräkningsgrunderna för den utgiftsbaserade landskapsandelarna.

Som grund för beräkningen av landskapsandelen för barnskydd har använts senaste fastställda bokslutsiffror för uppgiftsklasserna **212 Anstalts- och familjevård inom barnskydd** och **217 Annan barn- och familjevård**

Tabell 6. Kommunernas driftskostnader efter uppgiftsklass och sektor 2012-2013

Uppgiftsklass	2012	2013		Förändring
	1 000 euro	1 000 euro	Fördelning, procent	2012-2013 1 000 euro
Totalt	194 132	198 188	100,0	4 056
110 Allm. förvaltn.	10 703	10 944	5,5	241
201 Socialförv.	2 882	2 969	1,5	87
204 Barnomsorg i daghem	17 999	18 656	9,4	657
205 Familjedagvård för barn	1 908	1 396	0,7	-512
207 Övrig barn dagvård	2 555	2 917	1,5	362
212 Anstalts- o fam.vård inom barnskydd	1 656	1 241	0,6	-415
217 Annan bam- och familjevård	2 120	1 966	1,0	-154
220 Vård på äldreomsorg	15 122	15 380	7,8	258
225 Vård av handikapp. på inr.	188	306	0,2	118
230 Specialomsorgen	8 501	8 292	4,2	-209
235 Hemtjänst	9 311	9 261	4,7	-50
240 Annan serv. för åldr. o. handik.	12 058	11 785	5,9	-273
245 Midsbruket	776	641	0,3	-135
290 Övr socialvård	2 314	2 553	1,3	239
301 Utbildn.- o kulturförvaltn.	673	967	0,5	294
305 Grundskola	36 027	36 754	18,5	727
325 Medborgarinstitut	2 557	2 552	1,3	-5
345 Övrig undervisning	43	35	0,0	-8
350 Biblioteksväsendet	2 591	2 267	1,1	-324
355 Idrott och friluftsliv	5 293	4 725	2,4	-568
360 Ungdomsväsendet	922	833	0,4	-89
370 Musei- och utställningsverksamhet	198	177	0,1	-21
375 Teater-, dans- och cirkusverksamhet	4	9	0,0	5
385 Musikverksamhet	22	26	0,0	4
390 Övrig kulturverksamhet	324	286	0,1	-38
410 Samhällsplanering	2 434	2 326	1,2	-108
420 Byggnadstillsyn	1 029	1 080	0,5	51
440 Miljövård	175	198	0,1	23
460 Trafikleder	5 186	4 318	2,2	-868
470 Parker o. allmänna områden	2 702	2 709	1,4	7
480 Brand- och räddningsväsendet	5 212	5 417	2,7	205
515 Rättsväsen o säkerhet	52	78	0,0	26
535 Byggnader o lokaler	10 747	11 226	5,7	479
545 Intern service	2 655	7 502	3,8	4 847
555 Främjande av näringslivet	486	482	0,2	-4
610 Vatten- och avloppsverk	7 796	7 203	3,6	-593
620 Energiförsörjning	9 671	10 170	5,1	499
625 Avfallshantering	863	899	0,5	36
630 Kollektivtrafik	962	704	0,4	-258
640 Hamnverksamhet	6 179	6 366	3,2	187
660 Jord- och skogsbrukslägenh.	17	7	0,0	-10
669 Övrig affärsverksamhet	68	27	0,0	-41
690 Övrig verksamhet	1 268	531	0,3	-737
Huvudsektor				
100 Allmän förvaltning	10 703	10 944	5,5	241
200 Socialväsende	77 390	77 363	39,0	-27
300 Undervisning o kultur	48 654	48 631	24,5	-23
400-600 Övriga tjänster	57 502	61 243	30,9	3 741

ÅSUB

Fotnot: Denna tabell innehåller uppgifter om **totalkostnader**, d.v.s inklusive interna kostnader

ÅSUB Statistik 2014:4, s 13

Detta innebär att övertagande av finansieringsansvaret för skyddshemsverksamheten enligt lagförslaget motiverar att den uppgiftsbaserade landskapsandelen för barnskydd minskas i samma proportion som finansiering har utgått för funktionen. Detta sker automatiskt från och med år 2018, dock förutsätter resonemanget att nuvarande landskapsandelssystem fortfarande är i kraft.

Demokrati och inflytande

Lagförslagets effekter på demokrati och inflytande är ringa. I princip överförs ansvaret för skyddshemsverksamhet från kommunerna till Landskapet, liksom finansieringsansvaret. Verksamhetens karaktär är dock sådan att de demokratiska aspekterna och kommunernas inflytande över hur och i vilken omfattning servicen ordnas i praktiken har varit små.

Avslutning

Ålands kommunförbund omfattar förslaget till lag och de ändringar i ansvarsfördelningen mellan kommunerna och landskapet som förslaget medför.

Ålands kommunförbund konstaterar att beredningsprocessen av den aktuella lagen är exceptionellt snabb, och att detta medför risker i avseende på god lagstiftningssed och i avseende på de konsekvensbedömningar som det alltid bör finnas tid för att göra.

Även om lagförslaget, såsom tidigare konstaterats, syftar till att förbättra och garantera tillgången på service för målgruppen innebär tidsnöden i beredningsskedet att Ålands kommunförbund såsom kommunernas intresseorganisation inte har haft möjlighet att höra berörda i kommunerna annat än i mycket begränsad omfattning.

Mariehamn 21.8.2015

Magnus Sandberg, förbundsdirektör ÅKF